

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on estää kirjanpitorikoksia ja taloudellista rikollisuutta yleensä tehottamalla kirjanpitolain rikkomisen moittittaviin tekemuotoihin liittyvää rangaistushkaa. Esityksen mukaan kirjanpitorikosta koskevaa kirjanpitolain säännöstä muutettaisiin siten, että se sisältäisi tyhjentävän teonkuvauksen vakavimmista kirjanpitovelvollisuuden laiminlyönneistä.

Säännöksen rangaistusala laajennettaisiin siten, että sen piiriin tulisivat myös törkeästä huolimattomuudesta tehdyt teot. Samalla ehdotetaan kirjanpitorikoksen rangaistusasteikkoa korotettavaksi.

Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5
1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	3	1. Laki kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta	5
1.1. Nykyinen tilanne ja muutoksen syyt	3	2. Voimaantulo	7
1.2. Valmisteluvaiheet	4	LAKITEKSTI	8
2. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	4	Laki kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta	8
3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	4	LIITE	9
		Rinnakkaisteksti lakiehdotuksesta	9

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

1.1. Nykyinen tilanne ja muutoksen syyt

Tärkeimmät kirjanpitoa koskevat säännökset ovat kirjanpitolaisissa (655/73) ja kirjanpitoasetuksessa (783/73). Kirjanpitolaki sisältää säännöksiä muun muassa kirjanpitovelvollisuudesta, liiketapahtumien kirjaamisesta ja kirjausten tosittamisesta, tilinpäätöksen laatimisesta sekä kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Kirjanpidon tarkoituksena on tuottaa luotettavaa tietoa kirjanpitovelvollisen toiminnasta sekä kirjanpitovelvollisen itsensä että muiden kiinnostuneiden ryhmien, kuten omistajien, luotonantajien, työntekijöiden ja julkisen vallan käyttöön. Kirjanpitoon merkittyjen tietojen perusteella laadittavassa tilinpäätöksessä selvitetään kirjanpitovelvollisen toiminnan taloudellinen tulos ja taloudellinen asema.

Kirjanpitolain 38 §:n 2 momentissa on yleinen rangaistussäännös tämän lain säännösten tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta. Säännös koskee kaikkea muuta lain rikkomista kuin 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua tilinpäätöksen julkistamisen laiminlyöntiä. Säännöksen mukaan se, joka rikkoo kirjanpitolain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, on tuomitettava, jollei rikkomus ole vähäinen, kirjanpitorikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi, jollei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Eräitä yhteisömuotoja koskeissa laeissa, kuten osakeyhtiölaissa (734/78), vakuutusyhtiölaissa (1062/79) ja osuuskuntalaissa (247/54) on lisäksi näiden yhteisöjen kirjanpitoa koskevia rangaistussäännöksiä.

Tyypillisiä kirjanpitorikoksia ovat esimerkiksi kirjanpitovelvollisuuden laiminlyönti kokonaan, liiketapahtumien kirjaaminen vain osittain, kirjausten perustaminen totuudenvastaisiin tosittaisiin ja kirjanpitoaineiston säilyttämistä koskevien säännösten noudattamatta jättäminen. Vähäiset rikkomukset on kuitenkin nimenomaisesti jätetty rangaistavuuden ulkopuolelle.

Kirjanpitovelvollinen syöllistyy kirjanpitorikoksen tehdessään usein samalla tekoon, josta on

säädetty rangaistus muualla laissa. Tällaisia tekoja, joista on säädetty kirjanpitolain mukaista enimmäisrangaistusta ankarampia rangaistuksia, ovat esimerkiksi rikoslaissa tarkoitetut veropetokset (38 luvun 11 §), petollisena velallisenä tehty konkurssirikos (39 luvun 1 §) ja yksityisen asiakirjan väärentäminen (36 luvun 5 §).

Nykyisen sääntelyn epäkohtana on ensinnäkin se, että rangaistusuhka ulottuu moniin erilaisiin tekoihin, koska rangaistussäännöksen tunnusmerkistö on avoin. Rangaistusuhka menettää tehoaan, kun lähes kaikki lainrikkomisen muodot on säädetty rangaistaviksi eikä valvonta ole kuitenkaan riittävää syytteiden nostamiseen. Rangaistussäännöksen ohjusvaikutus jää heikoksi, kun eri tekojen haitallisuus- ja paheksuttavuusaste ei ole osoitettu erikseen.

Puutteena voimassa olevassa laissa on myös se, ettei liiketapahtumien kirjaamisen tai tilinpäätöksen laatimisen laiminlyömistä, väärin tai harhaanjohtavien tietojen merkitsemistä kirjanpitoon eikä kirjanpitoaineiston hävittämistä, kätkemistä tai vahingoittamista ole nimenomaisesti säädetty rangaistavaksi. Nykyisen lain mukaan on ollut mahdollista välttää tuomio esimerkiksi veropetoksista tai velallisen rikoksista laiminlyömällä kirjanpito tai hävittämällä kirjanpitoaineistoa. Käytännössä on esiintynyt useita tapauksia, joissa kirjanpito on hävitetty nimenomaan rikostutkinnan estämiseksi tai vaikeuttamiseksi. Tekojen moitittavuuteen nähden tämä on saattanut johtaa selvästi liian alhaiseen rangaistukseen.

Edelleen on puutteena nykyisessä sääntelyssä pidettävä sitä, ettei kirjanpitorikos ole tuottamuksellisenä rangaistava. Kirjanpidon hävittämisestä on tämän vuoksi ollut mahdollista selvittää ilman rangaistusta, jos teko on onnistuttu naamiomaan huolimattomuudesta tapahtuneeksi. Sääntelyn tehostamisen tarve on tullut esiin käytännön rikostutkinnassa. On havaittu, että kirjanpitoaineistoa usein käsitellään huolimattomasti sellaisissa yrityksissä, joiden piirissä on aihetta epäillä tapahtuneen laittomuuksia. Huolimaton käsittely saattaa johtaa kirjanpidon katoamiseen, jolloin rikostutkinta vaikeutuu tai tulee mahdottomaksi.

Rikosten selvittämisen kannalta kirjanpidolla on suuri merkitys, koska yritystoimintaan liittyvien rikosten selvittäminen ilman yrityksen kirjanpitoa on usein mahdotonta. Tehokkaan rikostutkinnan kannalta hallitus pitää kirjanpitorikoksen nykyistä rangaistusasteikkoa liian alhaisena, muun muassa rikoslain syyteoikeuden vanhentumista koskevat säännökset huomioon ottaen. Rangaistusasteikon korottamisella pyritään ehkäisemään erityisesti suunnitelmallisten talousrikosten tekemistä puutteellista tai virheellistä kirjanpitoa hyväksi käyttäen.

1.2. Valmisteluvaiheet

Ehdotetut muutokset kirjanpitolakiin perustuvat pääosin kauppaja- ja teollisuusministeriön yhteydessä olevan kirjanpitolautakunnan syksyllä 1984 tekemään ehdotukseen kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta.

Kauppaja- ja teollisuusministeriö on saanut kirjanpitolautakunnan ehdotuksesta lausunnon oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtiontalouden tarkastusvirastolta, verohallitukselta, keskusrikospoliisilta, Kaupan Keskusvaliokunnalta, Keskuskauppakamarilta, Pienteollisuuden Keskusliitto ry:ltä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Suomen Pankkiyhdistykseltä, Suomen Tukkukauppiain Liitto ry:ltä, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry:ltä, Suomen Yrittäjien Keskusliitto SYKL ry:ltä, Teknisen Tukkukaupan Keskusliitto ry:ltä, Teollisuuden Keskusliitto ry:ltä, KHT-yhdistys ry:ltä, Kirjanpito toimistojen Liitto ry:ltä ja Tilintarkastajayhdistys HTM ry:ltä.

Lausunnonantajat ovat suhtautuneet ehdotettuihin muutoksiin pääosin myönteisesti. Ehdotuksen eräistä yksityiskohdista esiintyy kuitenkin erilaisia mielipiteitä. Näitä ovat esittäneet ennen muuta oikeusministeriö ja keskusrikospoliisi. Lausunnonantajien esittämiä näkökohtia on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esitystä lopulliseen muotoon saatettaessa.

Oikeusministeriö on lausunnossaan viitannut rikoslakiprojektin valmistelemaan ehdotukseen rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäiseksi vaiheeksi, joka ehdotus sisältää myös kirjanpitorikosta koskevan sääntelyn uudistamisen. Koska näin laajan lainsäädäntöuudistuksen toteuttaminen kuitenkin saattaa vielä viedä aikaa ja koska kirjanpitorikosta koskevan rangaistussäännöksen puutteet haittaavat jo nykyään merkittävästi esi-

merkiksi rikostutkintaa, hallitus pitää kirjanpitolain 38 §:n erillisuudistusta tarpeellisena.

2. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvästä lakiehdotuksesta ei aiheutuisi sellaisia viranomaisten toimivaltaa, organisaatiota ja menettelykäytäntöä koskevia vaikutuksia, jotka olisi otettava huomioon hallituksen esityksessä.

Esityksellä ei olisi myöskään mainittavia valtion menoja lisääviä vaikutuksia. On kuitenkin todennäköistä, että rikosoikeudellisten keinojen tehostuneella käytöllä voitaisiin saavuttaa myönteisiä vaikutuksia julkistalouden kannalta. Lakiehdotuksen toteutumisesta olisi odotettavissa säästöjä julkiselle taloudelle esimerkiksi siten, että ehdotukset pienentäisivät valtiolta oikeudettomasti pidätetyn veron määrää.

3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Kirjanpitorikosten yleisyyteen muiden elinkeinotoiminnassa tehtyjen taloudellisten rikosten yhteydessä on kiinnitetty huomiota myös oikeusministeriön asettaman taloudellisen rikollisuuden selvittelytyöryhmän mietinnössä (oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 6/1983). Työryhmä on selvittänyt taloudellisen rikollisuuden laajuutta ja ilmenemismuotoja sekä torjumiskeinoja. Työryhmä ehdotti muun muassa, että kirjanpidon hävittäminen säädettäisiin erikseen rangaistavaksi ja että kirjanpitorikoksen rangaistusasteikkoa kovennettaisiin. Edelleen työryhmä katsoi, että myös tahallaan väärin pidetty kirjanpito olisi saatettava nykyistä ankarammin rangaistavaksi, mikä edellyttäisi kirjanpitorikosta koskevan tunnusmerkistön laajentamista ja rikokseen sovellettavan rangaistusasteikon koventamista.

Oikeusministeriön asettama projektiorganisaatio luovutti keväällä 1984 rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen toteuttamisesta mietintönsä (oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 5/1984), johon sisältyy muun muassa ehdotus kirjanpitorikosta koskevan sääntelyn muuttamisesta. Rikoslakiprojekti on ehdotanut kirjanpitorikosta koskevan sääntelyn muuttamista siten, että kirjanpitolain rikkomisen moitittavimmat tekemuodot otettaisiin rikoslakiin ja samalla niiden rangaistustasoa ankaroit-

taisiin. Kirjanpitorikoksen ankarin rangaistus olisi kolme vuotta vankeutta. Ankarin rangaistus tuottamuksellisesta kirjanpitorikoksesta olisi kaksi

vuotta vankeutta. Ehdotuksen mukaan kirjanpitolain mukaan rangaistaviksi jäisivät sakonuhkaiset kirjanpitorikkomukset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta

Kirjanpitolaissa säädettyä rangaistusuhkaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kohdistuisi nykyistä selvemmin ja painavammin sellaisiin kirjanpitovelvollisen tekoihin, jotka estävät kirjanpidon pää tarkoituksen toteutumisen. Esimerkiksi yrityksen omistajien, luotonantajien ja henkilökunnan sekä julkisen vallan kannalta on ensi sijassa tärkeää, että kirjanpito antaa luotettavan kuvan yrityksen toiminnan taloudellisesta tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tällä tavoin luotettava kirjanpito on omiaan myös ehkäisemään yrityksen toimintaan mahdollisesti liittyviä talousrikoksia, esimerkiksi veropetoksia tai velallisen rikoksia, sekä helpottamaan tällaisten rikosten selvittämistä. Nykyistä tehokkaampi rangaistussäännös on erityisesti tarpeen rikollisessa tarkoituksessa perustettuja tai hankittuja yrityksiä silmällä pitäen.

Kirjanpitovelvollisuus ilmenee kirjanpitolain 1 §:stä. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi nykytilaa siltä osin kuin on kyse rikosoikeudellisen vastuun kohdistamisesta kirjanpitorikosten ja -rikkomusten yhteydessä. Kirjanpitolain rangaistussäännökset koskisivat siten vain kirjanpitovelvollisia. Kysymys siitä, kuka tai ketkä siinä tapauksessa, että kirjanpitovelvollinen on muu kuin luonnollinen henkilö, vastaavat kirjanpitovelvollisena olevan yhteisön tai säätiön sisällä kirjanpidon oikeellisuudesta, tulisi ratkaistavaksi esimerkiksi asianomaisen lainsäädännön tai kyseistä yritystä koskevien määräysten, kuten yhtiöjärjestyksen, perusteella. Esimerkiksi osakeyhtiölain 8 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan osakeyhtiön hallituksen on huolehdittava siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että yhtiön kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Jos muu kuin kirjanpitovelvollinen esimerkiksi hävittäisi, kätkeisi tai vahingoittaisi kirjanpi-

toaineistoa kirjanpitovelvollisen puolesta ja yhteisymmärryksessä tämän kanssa, voitaisiin myös ensin mainittu tuomita samasta teosta osallisuutta koskevien yleisten sääntöjen perusteella.

Ehdotettu kirjanpitolain 38 §:n 2 momentti sisältää nykyisen avoimen tunnusmerkistön sijasta tyhjentävän teon kuvauksen kirjanpitorikoksena rangaistavista teoista. Ehdotetussa säännöksessä tarkoitetut teot olisivat kirjanpitorikoksina rangaistavia sekä tahallisesti että törkeästi huolimattomuudesta tehtyinä. Lievemman asteisesta huolimattomuudesta tehtynä teko ei olisi kirjanpitorikoksena rangaistava.

Ehdotetun säännöksen 1 kohdan mukaan olisi rangaistavaa liiketapahtumien kirjaamisen tai tilinpäätöksen laatimisen laiminlyöminen kokonaan tai osaksi. Kirjanpitolain 2 luku sisältää säännöksiä liiketapahtumien kirjaamisesta ja 3 luku säännöksiä tilinpäätöksen laatimisesta. Juoksevan eli tilikauden aikaisen kirjanpidon tai tilinpäätöksen laatimisen laiminlyöminen kokonaan olisi kirjanpitorikos. Tilinpäätöksen laatimisen laiminlyömiseen osaksi voisi syyllistyä esimerkiksi jättämällä pois kirjanpitolainsäädännön vastaisesti tuottoja tai kuluja tuloslaskelmasta taikka saamia tai velkoja taseesta. Muutaman merkitykseltään vähäisen liiketapahtuman kirjauksen laiminlyöminen ei kuitenkaan yleensä olisi kirjanpitorikos, jonka lisäedellytyksenä säännöksen mukaan olisi, että laiminlyönti estää olennaisesti oikean ja riittävän kuvan saamisen kirjanpitovelvollisen toiminnan taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta. Muutaman kirjauksen laiminlyöminen voisi sen sijaan tulla rangaistavaksi kirjanpitorikkomuksena.

Liiketapahtumien kirjaamisen tai tilinpäätöksen laatimisen laiminlyöminen, ainakin kokonaan mutta myös osaksi, lieenee yleensä tahallista. Käytännössä voi kuitenkin lähinnä silloin, kun kirjanpito on annettu tehtäväksi jollekulle kirjanpitovelvollisen puolesta toimivalle, esiintyä tapauksia, joissa laiminlyöminen tapahtuu törkeästi huolimattomuudesta. Jos kirjanpitovelvollinen

on valinnut kirjanpitoa tekemään henkilön, jolla ei ole tähän minkäänlaisia edellytyksiä, saattaa ensin mainittu syyllistyä törkeästä huolimattomuudesta tehtyyn kirjanpitorikokseen.

Ehdotetun säännöksen 2 kohdan mukaan olisi rangaistavaa väärien tai harhaanjohtavien tietojen merkitseminen kirjanpitoon. Vääriä ja harhaanjohtavia tietoja voidaan merkitä kirjanpitoon joko tilikauden aikaisen kirjanpidon tai tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä. Tosiasioita vastaamattomat tiedot ovat vääriä. Tyypillisiä vääriä tietoja ovat tekaistuihin, väärennetyihin tai muutoin tosiasioita vastaamattomiin tositteisiin perustuvat kirjaukset. Väärien tietojen merkitsemistä olisi myös liiketapahtumien kaksin- tai useampikertainen kirjaaminen. Useimmiten kirjanpitorikokseen liittyisi toistuvia vääriä kirjauksia. Yhden tai muutaman väärän tiedon merkitseminen kirjanpitoon täyttäisi kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön vain edellytyksin, että kirjanpito ei sen vuoksi anna olennaisesti oikeaa ja riittävää kuvaa toiminnan taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta.

Harhaanjohtavien tietojen merkitsemisestä kirjanpitoon olisi kysymys silloin, kun tieto asiayhteytensä vuoksi tai muusta syystä antaa tapahtumista todellisuutta vastaamattoman kuvan. Muun muassa virheelliseen jaksottamiseen tai arvostamiseen saattaa liittyä harhaanjohtavien tietojen antamista. Harhaanjohtavia tietoja voidaan käyttää esimerkiksi tase-erittelyissä kuvattaessa vaihto- tai käyttöomaisuuden laatua. Myös tässä lisäedellytyksenä kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön täyttymiselle olisi, että kirjanpito ei sen vuoksi anna olennaisesti oikeaa ja riittävää kuvaa toiminnan taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta.

Ehdotetun säännöksen 3 kohdassa säädettäisiin kirjanpitoaineiston hävittämisestä, kätkemisestä ja vahingoittamisesta. Säännöksessä tarkoitettua kirjanpitoaineistoa ovat muun muassa kirjanpito-kirjat, tositteet ja liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto.

Tyypillistä tahallista kirjanpitoaineiston hävittämistä olisi teko, joka kohdistuu poikkeuksellisen tulokselliseen tilivuoteen, mikäli kirjanpitoaineiston hävittämisellä pyrittäisiin esimerkiksi piddättämään valtiolta veroa. Törkeän huolimattontaa olisi esimerkiksi kirjanpidon hävittäminen sellaisissa olosuhteissa, että kirjanpitoa hallussaan pitävän on täytynyt tietää häviämiskin olevan varsin suuri. Kirjanpito olisi hävitetty törkeästä huolimattomuudesta myös silloin, kun kirjanpito-velvollinen ei tiedä sen säilytyspaikkaa tai kir-

janpitoa siirretään paikasta toiseen seurauksin, että se unohtuu tai hukkaantuu johonkin.

Kirjanpitoaineiston kätkemisenä pidettäisiin sekä sen piilottamista että sen säilytyspaikan salaamista. Kirjanpitoaineiston kätkeminen edellyttää jo käsitteellisesti tekijältään tahallisuutta. Käytännössä eron tekeminen kirjanpitoaineiston tahallisen kätkemisen ja törkeästä huolimattomuudesta aiheutetun hävittämisen välillä saattaa olla vaikeaa.

Kirjanpito-kirjojen vahingoittamista olisi muun muassa kirjanpito-merkintöjen tekeminen epäselviksi lisämerkinnöin tai virheellisin korjauksin. Kirjanpitoaineiston törkeästä huolimattomuudesta aiheutuneella vahingoittamisella tarkoitetaan ehdotuksessa esimerkiksi tapauksia, joissa kirjanpitoaineistoa ei suojata riittävän hyvin sen säilytyspaikassa. Rangaistavaa voisi siten olla esimerkiksi kirjanpitoaineiston jättäminen paikkaan, jossa se on alttiina turmeltumiselle.

Kirjanpitolain 38 §:n 2 momenttia voitaisiin ehdotuksen mukaan soveltaa vain, mikäli kirjanpito-velvollinen jollakin säännöksessä tarkoitetuista tekotavoista estää olennaisesti oikean ja riittävän kuvan saamisen toimintansa taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta. Kirjanpidon antaman kuvan oikeellisuus ja riittävyys arvioitaisiin kirjanpitolain ja -asetuksen sekä hyvän kirjanpito-tavan pohjalta. Kirjanpitorikokselta edellytettäisiin, että kirjanpito ei anna kirjanpito-velvollisen taloudesta oikeaa ja riittävää kuvaa hyvän kirjanpito-tavan tuntijalle. Olennaisuusvaatimuksella pyritään sulkemaan kirjanpidon antaman kokonaiskuvan kannalta vähäiset teot kirjanpitorikosta koskevan säännöksen soveltamisalueen ulkopuolelle.

Ehdotetulla säännöksellä pyritään suojaamaan kirjanpidon luotettavuutta sinänsä. Tämän vuoksi kirjanpitorikoksen tunnusmerkistöön ei sisälly hyötymistarkoitusta.

Kirjanpitorikoksen rangaistusasteikko olisi sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Kirjanpitorikoksen enimmäisrangaistusta ehdotetaan siten korotettavaksi nykyisestä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen vankeutta. Korotus on omiaan korostamaan säännöksessä kuvatun kirjanpito-velvollisuuden laiminlyönnin yleistä paheksuttavuutta. Rikoslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan rangaistusta ei saa tuomita, ellei syytetä ole nostettu kahdessa vuodessa, jos kovin rangaistus rikoksesta on enintään vuosi vankeutta tai sakkoa. Saman momentin 3 kohdan mukaan rangaistusta ei saa tuomita, ellei syytetä ole nostettu viidessä vuodessa, jos kovin rangaistus

rikoksesta on yli vuoden ja enintään kaksi vuotta vankeutta. Kirjanpitorikoksen rangaistusasteikon korotus merkitsisi siten syyteoikeuden vanhentumisan pitenemistä nykyisestä kahdesta vuodesta viiteen vuoteen. Niinikään rikoslain voimaantamisesta annetun asetuksen 20 §:n 1 momentin mukaan vangitsemisen edellytyksenä on, että henkilöä epäillään rikoksesta, josta saattaa seurata yli vuoden vankeusrangaistus.

Pykälään lisättäväksi ehdotetussa uudessa 3 momentissa säädetään kirjanpitorikkomuksesta. Säännöksen mukaan erotettaisiin muista 38 §:n tarkoittamista teoista muu kirjanpitolain säännösten tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkominen. Lievät kirjanpitolainsäädännön vastaiset teot, jotka kuitenkin eivät täytä esimerkiksi kirjanpitorikoksen tunnusmerkistöä ja joista ei muuallakaan laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, tulisivat 3 momentin mukaan rangaistaviksi kirjanpitorikkomuksina,

jollei tekoja katsottaisi vähäisiksi. Kirjanpitorikkomuksina voisivat tulla rangaistaviksi esimerkiksi tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tehdyt kirjanpitovelvollisuuden pienet laiminlyönnit, jotka eivät kuitenkaan estä olennaisesti oikean ja riittävän kuvan saamista kirjanpitovelvollisen toiminnan taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta. Kirjanpitorikkomuksen rangaistuksena olisi sakko.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 10 päivänä elokuuta 1973 annetun kirjanpitolain (655/73) 38 §:n 2 momentti sekä *lisätään* 38 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

38 §

Kirjanpitovelvollinen, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö kokonaan tai osaksi liiketapahtumien kirjaamisen tai tilinpäätöksen laatimisen;

2) merkitsee kirjanpitoon vääriä tai harhaanjohtavia tietoja; tai

3) hävittää, kätkee tai vahingoittaa kirjanpitoaineistoa,

niin että kirjanpito ei sen vuoksi anna olennaisesti oikeaa ja riittävää kuvaa toiminnan taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta, on tuomittava *kirjanpitorikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Kirjanpitovelvollinen, joka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *kirjanpitorikokemuksesta* sakkoon.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Kauppa- ja teollisuusministeri *Seppo Lindblom*

Laki

kirjanpitolain 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 10 päivänä elokuuta 1973 annetun kirjanpitolain (655/73) 38 §:n 2 momentti sekä lisätään 38 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 §

Joka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, on tuomittava, jollei rikkomus ole vähäinen, kirjanpitorikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi, jollei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

Kirjanpitovelvollinen, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö kokonaan tai osaksi liikeyhtymien kirjaamisen tai tilinpäätöksen laatimisen;

2) merkitsee kirjanpitoon väärää tai harhaanjohtavia tietoja; tai

3) hävittää, kätkee tai vahingoittaa kirjanpitoaineistoa,

niin että kirjanpito ei sen vuoksi anna olennaisesti oikeaa ja riittävää kuvaa toiminnan taloudellisesta tuloksesta tai taloudellisesta asemasta, on tuomittava kirjanpitorikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Kirjanpitovelvollinen, joka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, kirjanpitorikkomuksesta sakkoon.

